

Loutkářské Chrudimi k sedmdesátinám

70. loutkářská Chrudim

Festival loutkového divadla

30. června - 6. července 2021

Záštitu nad festivalem převzal ministr kultury Lubomír Zaorálek.
Osobní záštitu udělil hejtmán Pardubického kraje Martin Netolický.

Obsah

<i>Sedmá desítka, desátá sedmička</i>	5
<i>Loutkářská Chrudim ve vzpomínkách</i>	7
<i>Co o nás píšou?</i>	17
<i>Účast na seminářích dozajista prodlužuje život</i>	21
<i>Štamgastky a štamgasti</i>	27
<i>Přání se nakonec vyplní jinak, než si člověk (a porotce obzvlášť) představuje</i>	37
<i>Hledání a objevování nových možností loutkového divadla</i>	41
<i>Bude se slavit především radost ze setkání</i>	47

Sedmá desítka, desátá sedmička

Vážené čtenářky, vážení čtenáři,

doba se neustále zrychluje, svět se globalizuje, internet a moderní technologie pronikají tam, kde jsme si to ještě před deseti lety těžko dovedli představit. Loutky, české loutkářské umění a zájem o ně však přetrvávají, o čemž svědčí i úctyhodné sedmdesáté jubileum Loutkářské Chrudimi. Pro někoho je Loutkářská Chrudim oázou stále živé tradice loutkového amatérského divadla – na své si přijdou fanoušci Kašpárka i kanonických pohádek. Jiní dokazují, že ani postmoderní vlivy, objektové divadlo a aktuální témata nejsou z chrudimských sálů a stanů vyháněny. A kupodivu tu bez větších obtíží dokážou oba proudy společně koexistovat a vzájemně se ovlivňovat a doplňovat, i když to někdy znamená plamenné debaty.

Za sedmdesát let se na Chrudimi vystřídala spousta osobností loutkářského světa, některé zde doslova vyrostly a další tu bezpochyby růst budou, nesčetně souborů zde odehrálo více (či méně) zdařilé inscenace, mnoho porotců zde vyřklo své soudy, lektoři inspirovali na workshopech, redaktoři spravovali zpravodaj a tak dále a tak dále. Podat ucelený výčet všeho, co se událo byt jen za poslední sedminu bohatého života přehlídky okolo Divadla Karla

Pippicha by asi nebylo nemožné, ale v době dostupných a přehledných databází i online archivů poněkud zbytečné. Cílem publikace, kterou právě držíte v ruce, není vést podrobnou kroniku či ucelený jmenný registr, ale připomenout alespoň zlomek toho nejzajímavějšího. Osvěžit tak ducha Loutkářské Chrudimi z let 2011–2021, přičemž rok poslední je zde jen v náznaku, protože jej právě prožíváme a hodnocení a vzpomínání tak ponechme na další kulatiny. Vždyť stejně jako po sedmi desítkách, nebo po deseti sedmičkách, již není proč se bránit (troše) sentimentu, to nepovedené z paměti vytlačit, a to vydařené naopak vyzdvihnout. Střípky z historie festivalu navíc doplňuje bohatý obrazový materiál, který cestování časem ještě usnadňuje. Pokud někdo doufal v zevrubnou analýzu vývoje českého amatérského loutkářství, nechť už raději dále nelistuje. Kdo však touží vidět, kolik se toho za poslední desetiletí na Chrudimi událo pozoruhodného, jaká je očima pravidelných účastníků a kdo se třeba z širokých řad šikovných amatérů přehoupł do inspirativního programu, toho srdečně zveme k dalšímu čtení.

Sarah Slavičková a Veronika Švecová

Loutkářská Chrudim ve vzpomínkách

Loutkářská Chrudim je neodmyslitelně spojena nejen s pestrým a inspirativním divadelním programem, ale také s mimořádnými setkáními. Festival udržuje nejedno přátelství, utužuje loutkářské vazby a zanechává spoustu nesmazatelných vzpomínek. Dlouholeté účastnice a účastníci se v některých případech v myšlenkách vrátili i o desítky let zpátky a zavzpomínali na své první (a přesto nestárnoucí) dojmy a zážitky ze stejně nestárnoucí „Chrudimi“ i na nezapomenutelné loutkářky a loutkáře.

Vybavíte si, které představení vás nejvíce zaujalo během vaší úplně první účasti na Chrudimi?

Koho považujete za nejinspirativnější osobnost, s níž jste se měl/a možnost na LCH setkat?

Máte nějakou nezapomenutelnou vzpomínku z festivalu, o níž byste se chtěli podělit?

Jiří Fiala, Divadlo V Boudě

Vzpomínkou na jednu z prvních Chrudimí, které jsem měl možnost se zúčastnit, je spojená s představením Svitavského Céčka *Ostrov splněných přání*. Inscenace byla plná krásných písniček a dobrých nápadů. V programu byl například uveden žralok, který jednou štekne. A opravdu se objevila bota (žralok) a štekla. Potkal jsem se s mnoha loutkáři, kteří mě inspirovali, ale mám-li si vybrat jednoho, bude to pan Jan Dvořák z Divadla DRAK. Obdivoval jsem jeho lidský přístup ke všem lidem, kteří mají rádi loutkové divadlo. Při představení *No, to dá rozum*, se kterým jsme

vystupovali v malém Pippichu, jsme zažili mnoho úsměvných příhod. Jednou z nich bylo, že se marionetové loutce Honzy zasekla nahoře ruka, takže vypadal, jako když se hlásí. A diváci při děkovačce všichni zvedli ruku a hlásili se. Odměnili nás bouřlivým potleskem.

Tomáš Hájek, Bažantova loutkářská družina

Při mé první „aktivní“ účasti na Chrudimi v roce 2010 mne nejvíce okouzila inscenace *Broskevniček Momotaró* pana Moudrého z Kyjova. Z děje si už pamatuji jen střípky, ale ta hravě obřadná atmosféra představení mi v hlavě zůstala. Při každé další návštěvě Chrudimi (zatím marně) doufám, že pana Moudrého znovu potkám. Těžko vybrat jedinou osobnost, ale když už jen jednu, tak asi Hanku Voříškovou. Strhla mne svou obrazotvorností a všemi těmi divy tvořenými z papíru. Dodala mi odvalu, že si i já mohu vyrobit vlastní inscenaci, ačkoliv vůbec neumím s dlátem. Jsem docela trémista a zvláště před chrudimskými představeními a poučeným publikem zažívám v zákulisí hotové peklo. Snad proto vzpomenu na horor prožitý v hledišti. Když Tomáš Běhal v roce 2012 jako zázrak za jinou svoji pohádku uvedl *Babu Yagu*, způsobil převážně dětským divákům neuvěřitelnou paniku. Skutečně jsem viděl, jak se děti v hrůze vytrhávaly svým matičkám z náručí a prchaly směrem k východu ze sálu. A Tomáš neslevil, nádhera!

Ruda Hancvencl, LS Vozichet

Na mé první Chrudimi, tuším v roce 1995, mě uchvátilo představení s názvem *Možná přijde i smrt*, což bylo pásmo „rakvičkáren“ nejhrubšího zrna hrané jedním hercem a různými typy loutek. Bohužel na jméno herce

Tomáš Hájek, Bažantova loutkářská družina

Ruda Hancvencl a inscenace *V jednom lese v jednom domku*

ani souboru už si nevzpomenu (*pravděpodobně šlo o soubor ZUŠ Hostivař, režie Hynek Dřížhal, 1993, pozn. red.*). Nejinspirativnější osobnosti jsou pro mě dvě – Blanka a Karel Šefrnovi, ale jelikož je to manželský pár, budu je počítat za jednu. Byl jsem u nich na své první Chrudimi na semináři... Co víc si přát? Vzpomínek je tolik, že těžko mohu vybrat jednu, ale vrátím se opět ke své první účasti na Chrudimi. Byl jsem naprosto šokován, že se na intru sprchují muži i ženy v jedné sprchách. Podotýkám, že mi tenkrát bylo 14 let.

Jarka Holasová, ZUŠ Jaroměř

Na Loutkářské Chrudimi jsem byla poprvé v roce 1983 a utkvěla mi *Zlatovláska* Karla Šefrny a Céčka tak, že dodnes tvrdím, že to bylo první představení, které jsem tam viděla. Nechci zjišťovat, jestli se tehdy hrála první den nebo třetí, jinou inscenaci si nepamatuji a *Zlatovláska* mě prostě „dostala“ a troufám si tvrdit, že loutkové divadlo mě i kvůli ní, drží dodnes. Další rok to pak bylo *Kichotání* Ludka Richtera a Paraplete. Pro mě je nejinspirativnější osobností Karel Šefrna a o pár let později Honza Dvořák, studovala jsem u nich Lidovou loutkářskou konzervatoř v DRAKu v Hradci Králové, na LCH jsme tehdy absolvovali. Svitavské Céčko a Karel Šefrna hráli nejen špičkové inscenace, ale s kytarou udržovali „ostrůvky svobody“ do ranních hodin Na sklepích a U Korečků a bylo štěstí tam k nim vzhlížet. S Honzou jsem se potom potkávala na LK DAMU, kde náš ročník vedl. Vzpomínek je za ta léta moc. Moje nejstarší je z Divadla Karla Pippicha, kdy jsem jako druhá zvedla ruku na vyzvání Pepy Brůčka z jeviště, kdo mu pomůže držet „Příběh“. Na stud – byla jsem na LCH poprvé – jsem nějak zapomněla a bylo mi tak dáno nahlédnout do loutkářovy kuchyně a dodnes jsem za to vděčná. Abych dostala i první odpovědi, ten další rok mi pak v hospodě Na sklepích šlápl Karel Vostárek z *Kichotání* mezi dveřmi na nohu...

Boudáci a jejich Ošklivá princezna, 2019

Jarka Holasová na diskusním semináři

Nina Malíková

V Chrudimi (tehdy ještě ne Loutkářské) jsem byla poprvé se svým otcem v roce 1950 a podle dokumentů šlo o účast na 11. valném sjezdu Loutkářského soustředění. Nevím, co byl větší zážitek – výlet s tatínkem (což v naší rodině nebylo zrovna běžné), nebo nějaké představení, které jsme tam při této příležitosti spolu absolvovali. V paměti se mi ale vybavuje až účast na „regulérní“ LCH v roce 1965, kde jsem byla zase s otcem, ale už mnohem víc „sama za sebe“ a byla jsem okouzlená nejen celkovou přátelskou atmosférou, ale i prvním setkáním s generačně blízkými vrstevníky a samozřejmě i s řadou pro mne moderních inspirativních přístupů k loutkovému divadlu. Z tohoto ročníku se mi vybavuje zejména *Sunar-revue* souboru MESPAC, kde jsem poprvé potkala Hanku Zezulovou, Milana Svatoše a další, a také Hančina tatínka, šarmantního společníka a vedoucího tohoto souboru Rudolfa Zezulu. Ten další rok – 1966 – byl pro mne „iniciačním“. Přijela jsem znovu tam, kde jsem to už znala a poznala osobnosti, které jsem pak mohla počítat mezi své přátele – Ing. Jana Nováka, Karla Šefrnu a Miloslava Linharda – vedoucího učňovského souboru Žabáci, jejichž *Sen učně Šostáka* svou svěží spontánností okouznil mne jako diváka i porotu. Památný byl pro mne rok 1969, kdy jsme se přesunuli jako účastníci kongresu UNIMA v Praze do Chrudimi a já měla možnost setkat se s dalšími životními přáteli, mimo jiné Alenou Zábojníkovou, později Štefkovou, vidět řadu skvělých zahraničních amatérských představení, ale poznat třeba i Radost ze Strakonice a tvorbu Josefa Křešničky. Pak se mi na pár let LCH trochu ztrácí, i když jsem si sem několikrát po skončení sezóny „odskočila“ ze svého angažmá v královehradecké činohře a později Divadla S. K. Neumanna v Libni. Ale to už jsem zde byla pravidelně nadšená tím, jak Jan Dvořák vedl své semináře a pomáhal i při „off“ aktivitách během festivalu. Z tohoto období si nejvíce pamatuji raketový

start Richterova souboru Paraple. Od roku 1985 jsem začala do Chrudimi jezdit pravidelně a zasedla dokonce i v porotě. Fandila jsem Čmukařům, na jejichž inscenaci *Lárk íčičok* si dodnes živě pamatuji, stejně jako později na počátky plzeňského Střípku, Rámusu Zdeny Vašíčkové a první divadelní kroky Jakuba Vašíčka.

Asi nejinspirativnější osobností pro mne byl Honza Dvořák – nejen proto, že jsem byla v té době nadšenou obdivovatelkou Divadla DRAK, které pracovalo pod jeho citlivým vedením a jasnozřivým citem pro výběr spolupracovníků, ale zejména proto, jakým způsobem uměl vést semináře a pracovat s jejich „lidským potenciálem“

– jak na Loutkářské Chrudimi, tak na loutkářské katedře DAMU. A jaký to byl vypravěč, inspirátor nejrůznějších leg-rací a zážitků – divadelních i společenských! Z další plejády osobností, jejichž tvorba, ale i lidské setkání s nimi bylo pro mne obohacující, byl pro jeho zásadní přínos v posunu vnímání a vývoje loutkového divadla (podílu dramaturgie

a hledání tématu) Luděk Richter. A z doby nedávno minulé Jiří Jelínek a jeho tvorba spojená s počátky souboru Dno.

Když se probírám vzpomínkami, tak jsou skoro všechny zážitky nezapomenutelné, i když těžko souměřitelné – večery ve vinárně v muzeu (nikoli Muzeu loutkářských kultur – starší pamětníci vědí, o čem je řeč!), představení

Kašpar Láryfáry Vladimíra Marka v hospodě Na sklepích, improvizovaný hudební večer „staré party“ (tj. svitavského Céčka, Čmukařů a dalších) se spoustou muziky a vyprávění u příležitosti osmdesátých narozenin a ministerského ocenění Jiřího Oudese, noční návštěvy v redakci festivalového zpravodaje, přehlídka seminaristických prací pod taktovkou Honzy Dvořáka rozběhnutá v plenéru a s nejrůznějšími zastaveními po celé Chrudimí. Všechno se to prolíná. Zážitky z mládí a diskuse o divadle v klubu, na pokojích i atriu dnes zaniklého hotelu Romania, natřískané divadlo a divácké spiklenectví na představení *Kichotání* pražského Paraplete, bubnování na kartonové krabice Divadla Dno před Divadlem Karla Pippicha... A taky upřímná a dojemná slova jedné z účastnic Loutkářské Chrudimí na anketní otázku ve festivalovém zpravodaji: *Co očekáváte od letošní Loutkářské Chrudimí? – Že tu konečně už někoho potkám!* Tak taky o tom – kromě divadelních zážitků, byla, je a asi i bude Loutkářská Chrudim.

Petr Mohr, Céčko Svitavy

Rozhodně to byla *Zlatovláska* svitavského Céčka, za kterou jsme s kamarádem vyrazili v červenci 1983 stopem z Jičína do Chrudimí. A to jsem ještě vůbec netušil, že můj život se spojí s Céčkem, Karlem a Svitavami v tuhle chvíli na úžasných třicet let... Nejinspirativnější osobností je pro mě Karel Šefrna a jsem mu vděčný za všechno. Za divadlo, ryby, za jeho dceru Hanu... Hráli jsme spolu v Céčku mnoho let (a vypadá to, že si ještě zahrajeme) a pořád mě inspiruje a děsně mě ovlivnil – tak jako naše děti – jeho vnuky Martina a Tomáše. Jestli ještě někde žije renesanční člověk, tak je to Karel. A určitě ještě Luděk Richter – pan profesor nejen loutkového divadla! A nejsilnější vzpomínka? Když jsme se souborem Baret S. z Vitiněvsi hráli v roce 1986 na Chrudimí poprvé a naposledy *Ať se společnost pobaví* – to jsme byli mladý, svobodný, komunisti to měli za pár (což jsme netušili). Tenkrát jsme fakt byli šťastní! To se už nikdy nemůže opakovat...

LD Maminy Jaroměř a DLS Blechy Jaroměř

Odpovídají: Pavel Brouk – PB, Zdeňka Brouková – ZB, Jana Dvořáčková – JaD, Jiří Dvořáček – JiD a děti z dětského souboru Blechy

PB: *Kichotání neboli Komédie pimperlová o Donu Kichotovi zcela nová*, Luděk Richter (1984)

ZB: *Brum pohádka aneb Výchova medvědů v Čechách*, Strípek Plzeň (1997)

JaD: *Sávitří*, Divadlo Líšeň (2000)

JiD: Ta naše – *Kašpárek a princezna Darla*, LS Boďi Jaroměř (1998)

Jednomyslně: Karla Šefrna. Protože má upřímně rád loutkové divadlo a lidi, kteří ho dělají. Což je znát z každého jeho představení, z každého jeho slova, z každého jeho úsměvu.

PB: V roce 1984 jsme na Chrudimi odehráli absolventské představení Východočeské lidové konzervatoře. A na pokyn Jana Dvořáka, který nás vedl, jsme všichni naskákali v oblečení do Chrudimky. Prý proto, abychom naše absolutorium stvrdili.

LD Maminy, inscenace *Rytíř Brumla a maličká víla*, 2015

JaD: Když jsem se v roce 1998 účastnila veřejné diskuse o našem úplně prvním představení na Loutkářské Chrudimi, byla ve mně malá dušička. Čekala jsem, že se na nás snese vlna kritiky nebo tak něco. A pak se přihlásil Marek Bečka z Buchet a loutek a řekl, že se mu moc líbilo, s jakým zaujetím jsem hrála na triangl. Za inscenaci jsem pak dostala cenu za autorství textu. Ale z té pochvaly za triangl čerpám pozitivní energii dodnes.

ZB: V roce 2015 jsme hráli na Chrudimi *Rytíře Brumla a maličkou vílu*. A veřejná diskuse o představení se jaksí spontánně změnila v povídání o tom, jakého medvěda (do té doby životního partnera) která z nás doma má. To bylo úžasný.

Blechy: Loutkářská Chrudim, to je brouzdání v náhonu, zmrzlina v Alfě, limonáda v baru U čerta, Luděk Richter, který si v pizzerii odstříhl natrženou nohavici, a také loutkáři z jiných souborů, kteří umí po našem představení přijít, poděkovat a říct, že se jim to líbilo.

Jan Novák, Říše loutek

LCH jsem se poprvé zúčastnil v roce 1958 a je tedy pocho-pitelné, že tehdejší divadelní zážitky jsou mlhavé. Ale přece jen tou mlhou prosvítá inscenace souboru z Bystřice u Benešova. Hráli tenkrát Klicperova *Hadriána z Římsů*. Úprava textu byla dílem Ludvíka Němce a režii měl Ladislav Jedlan. To byl tandem, který dovedl bystřický soubor na LCH několikrát a vždy to bylo představení vzbuzující vášnivě diskuse. Ale popravdě je třeba říci, že za jejich úspěchy stál především výtvarník Zdeněk Juřena. Toho Klicperu hráli pod názvem *Hadrián na římse* a myslím, že tam bylo hodně schválností. Rok na to hráli *Krále Lávru*, a to bylo promyšlené a stylově čisté divadlo.

Osobností loutkářsky inspirativních a lidsky přátelských jsem za ta léta v Chrudimi poznal hodně. Mám-li vybrat jednoho, pak to byl Honza Dvořák, který působil v Divadle Spejbla a Hurvínka a odtud přešel na ředitelskou pozici

Východočeského loutkového divadla v Hradci Králové. Všestranně talentovaný loutkář s mimořádným pedagogickým nadáním. Navíc výborný parták mnoha mimodivadelních chrudimských aktivit. Skvělý porotce (stručně dokázal shrnout podstatu), jeho semináře byly vyhledávané, jeho první instalace v novém Muzeu loutkářských kultur byla sice „nouzová“, ale neobyčejně svěží. A lidový *Johanes doktor Faust*, kterého hrál s Máťou Kopeckým – to byla inscenace, na kterou se nezapomíná.

Bylo to kdysi dávno, myslím, že když končil první cyklus „východočeské konzervatoře“. Jejím duchovním otcem byl Honza Dvořák a jeho asistentem Karel Šefrna. Ti dva byli na Chrudimi strůjci noční putovní akce, při které se konzervatoristé prezentovali pásmem krátkých výstupů. Za zpěvu doprovázeného na kytary jsme táhli městem. Tu a onde se zastavilo a některý „žák“ předvedl svůj výstup. A táhlo se dál. Zastávky byly leckde, třeba na schodech divadla, ale také na bizarních místech, třeba v korytu Chrudimky. Výstupy byly zajímavé samy o sobě, ale celá ta atmosféra byla opojná, jako mladé víno.

Blanka Šefrnová, Céčko Svitavy

Chrudim v mých vzpomínkách jen a jen košatí a bublá. Ať to bylo v čase mládí, nebo v časech vrásčitého obličejce. Na festivalu jsem byla poprvé v roce 1973, to se hrála jen dvě představení denně a většinu divadelníků jste mohli potkat na koupališti. A jeden večer, nad širokými schody, na plácku pod rozkvetlou růží, se hrálo *Jak se Petruška ženil!* Můj první intenzivní zážitek. Pak jsem samozřejmě viděla spoustu drakovských inscenací a moje srdce bylo potěšeno.

I v loutkovém divadle se osobnosti jasně profilovaly. Úžasný (vzdělaný, chlapácký a charismatický) profesor Císař, který bral loutkové divadlo vážně a důkladně se jím při svých rozborech a recenzích zabýval. Tak jak byl zvyklý pracovat vždy. Úžasná (ve všech směrech nadaná a krásná,

jako osobnost i jako dáma) Milada Mašatová, tvůrkyně vtipných her a „kultivatorka“ loutkového divadla s dětmi. Pracovala na všech pozicích a vždy výborně a inspirativně. Luděk Richter (charismatický, stále plný energie), ten, který vyvedl loutkové divadlo pilnou prací a velkým usilováním ze starých stereotypů. A dál v loutkářích buduje divadelní sebeuvědomování. Samozřejmě, dalších úžasných lidí jsem za ta léta potkala víc, ale moje srdce tluče hlavně právě pro tyto lidi, které jsem si dovolila jmenovat.

Velmi stálé a konkrétní vzpomínky mám na inscenaci *Balada o Tristanovi a Isoldě*, souboru Paraple. Dále na fenomen Divadla Dno, na kusy Divadla PIKI, na milovaného *Medvídku Pú* souboru Čmukaři, na kouzelné veršované rozbory Petra Lébla, který byl na Chrudimi pouze jednou, škoda. A nezapomenutelné bylo, když mě (kdysi) pánové Vostárek a Richter na dřevěném vozíku vytáhli na internát na kopci, určitě kilometr daleko. Byli to rytíři bez bázně a hany. A já, princezna. Na to se nedá zapomenout, nikdy.

Ludvík „Říha“ Řeřicha, Divadlo Na Holou

Musel jsem se podívat na příslušný program LCH 2007, kdy jsme se souborem přijeli hrát poprvé. Jinak bych si asi nevzpomněl, že zrovna tento rok přijela plzeňská Alfa s *Třemi mušketýry*. Ale jinak je to inscenace nezapomenutelná.

Osobností jsem potkal hodně. Určitě mne inspirovala spousta představení i setkávání s tvůrci. Po návratu z Loutkářské Chrudimi mám vždy plno plánů zkoušet nové věci. Když bych měl být konkrétní, tak musím zmínit Irenu Marečkovou a dále soubor Buchty a loutky. Setkávání se s nimi na seminářích i v hospodě je pokaždé fajn. Proč? Dokážou své zkušenosti srozumitelně předat. Hlavně ale v sobě mají pokoru a trpělivost s námi amatéry.

Mám vzpomínku z našeho prvního účinkování. Při vykládání scény na rampě Divadla Karla Pippicha projížděl kolem vůz České televize. Vtipkoval jsem na téma, že

s námi jedou dělat rozhovor a já jsem se ještě ani neučesal. A ejhle – po představení přichází pan redaktor. Rozhovor skutečně proběhl a co víc – byl odvysílán v pořadu ČT *Divadlo žije*.

Jak vidno nechává Loutkářská Chrudim v životech svých účastníků nesmazatelnou stopu. A jak se zapsala do toho vašeho?

(red)

Nedílnou součástí Loutkářské Chrudimi je festivalová redakce, která se od rána do noci stará o to, aby semináře, soubory a další účastníci mohli každý den téměř kdekoli a kdykoli mezi semináři a představeními listovat několika černobílými stránkami Zpravodaje. Na rozdíl od minulých ročníků se v letech 2011–2020 s názvem deníku nijak neexperimentovalo. Průběžně se ale jeho podoba, formát, rubriky i kolektiv příspěvovatelů přece jen proměňovaly. Dvakrát dokonce Zpravodaj získal i určitý zastřešující leitmotiv. Jednou to z nějakého důvodu byli severští vikingské a při příležitosti 66. loutkářské Chrudimi se nabídlo samo peklo se svým zástupcem čertem Persiflážem. Kreslení hrdinové ale nejsou ve Zpravodaji výjimkou. Čtenáři se mohli setkávat i s notoricky známou Fagi a v roce 2012 pak s dvojicí Pan Káč a Valentina Dobrotivá, z nichž každý pod svůj portrét připojil i jazykově svéráznou reflexi daného dne.

Z desatera zpravodajských ročníků se výrazně vymykala podoba toho k jubilejní 60. loutkářské Chrudimi, kde velký prostor dostalo bilancování historie přehlídky ve formě vzpomínkových portrétů důležitých osobností jednotlivých dekád i zhodnocení významných inscenací, které se roku 2011 dočkaly na Chrudimi svého znovuvvedení. Další objemnou část Zpravodaje pak toho roku zabírala i hodnocení přejatá od porotců z krajských přehlídek a krátké sloupky, jejichž prostřednictvím se jednotlivé soubory představovaly festivalovým divákům. Šéfredaktorkou tehdy byla Dáda Weissová ze souboru Čmukaři Turnov, ale autorem většiny článků byl Luděk Richter.

V následujících letech se redakce čím dál tím více míchala do festivalového dění a postupně rezignovala na exkurzy do historie nebo teorie. Složení redakce

v posledních deseti letech tvořila správně nakombinovaná směsice členů souborů, profesionálních recenzentek a recenzentů a studentek a studentů, kteří zde žhavili svá kritická pera, jež během akademického roku ostřili na některé z kateder divadelní vědy nebo divadelní teorie a kritiky. Stalo se dobrým zvykem, že mnoho z nich se na Chrudimi během několika let „propsalo“ do pozice šéfredaktora. Odjakživa však redakce své brány (respektive okno) otevírala i jakémukoliv externímu příspěvovateli, který se rozhodl své moudro, postřeh, obrázek nebo báseň otisknout za tekutou nebo sladkou odměnu. Nejžádanější byly zejména špionáže ze seminářů, které bývají otiskovány anonymně pod krycími jmény utajených agentů.

Komunikaci s okolním světem i za zdi redakce se redaktoři snažili navázat také prostřednictvím různých her a rébusů, jejichž úspěšné řešitele opět štědře odměňovali. Hlas lidu do Zpravodaje pronikal i skrze sesbírané divácké ohlasy po představení, které jsou drobnou zpětnou vazbou, ale zároveň svou krátkou formou periodikum graficky ozvláštňují a vytržené z kontextu svou lakoničností často vytvářejí samostatný žánr na pomezí dadaismu a art brut. A čím dál častěji přibývaly i výzvy zpravodajů k online komunikaci na sociálních sítích, ať už prostřednictvím Facebooku, nebo Instagramu.

Dlouho se držel zvyk, že recenze na jednotlivá představení v hlavním programu píše i porotci, od této praxe se však v roce 2020 nadobro upustilo a verdikty porotců jsou tak zprostředkovávány výhradně formou reportáže z diskuse. O tuto rubriku se svědomitě stará jeden ze stálých členů redakce František Kaska. Dalšími jmény, na která při probírání archivních čísel Zpravodaje narazíme častěji, jsou Petra Hlubučková, Jacques Joseph, Jana Soprová,

Magda Zicháčková, tehdejší redaktorka a nynější šéfredaktorka Loutkáře Kateřina Dolenská, externí recenzenti Zuzana Vojtíšková a Michal Zahálka a mnozí další, kteří časopisu věnovali svůj čas a péči.

Roku 2017 Zpravodaj představil novou grafickou podobu, o něco minimalističtější, dodržující čistotu jednoho

fontu, která celému Zpravodaji poskytla modernější háv. O vizuální vjemy se pak z pozice fotografa staral Ivo Mičkal, o sazbu a předchozí grafiku Petra Líbová, autory novější grafické podoby jsou Hoai Le Thi a Jakub Novotný.

Takže ačkoliv je Zpravodaj Loutkářské Chrudimi do značné míry svobodným médiem, které poskytuje hlas

všem účastníkům, a otevřenou platformou, na níž se může částečně podílet kdokoli, kdo má chuť, je za ním i tvrdá práce užšího kolektivu redaktorů. Právě oni vyzpovídávají lektory i soubory, přinášejí recenze i reportáže, vymýšlejí úkoly, hádanky, glosy, úvodníky, vtipy i třeba lifestylevé rubriky a vůbec se starají o vyváženou porci praktických

informací, intelektuálních soudů a prachsprosté zábavy. A největší odměnou jim kromě přímé zpětné vazby v podobě návštěv u redakčního okénka je to, že vidí své odběratele naživo přímo při činu, jak jsou zabraní do čtení, což je povzbuzení, o němž si leckterý novinář a autor může nechat jenom zdát.

Veronika Švecová

Tomáš Jarkovský se zpravodajem

**Zuzana Vojtíšková a Petra Hlubučková,
redaktorky zpravodaje 61. loutkářské
Chrudimi**

Účast na seminářích dozajista prodlužuje život

Semináře a workshopy jsou základní součástí festivalu Loutkářská Chrudim již od jeho vzniku. Šestidenní intenzivní kurzy jsou určeny praktikujícím amatérským loutkářům, souborům i jednotlivcům, kteří mají zájem rozšiřovat své dovednosti v oboru. Krátkodobé loutkové či výtvarné dílny jsou určeny běžné divadelní veřejnosti a jsou koncipovány jako propagace k získání nových zájemců o loutkové divadlo.

Lektory těchto seminářů jsou většinou odborníci v oboru loutkového divadla z DAMU nebo praktici z profesionálních souborů, z nichž mnozí na Loutkářské Chrudimi začínali jako amatérští loutkáři.

Zájem loutkářů i veřejnosti o semináře a dílny roste každým rokem a podle toho se rozšiřuje i jejich nabídka. Mnohé ze seminářů jsou v nabídce zařazeny již několik let a zájem účastníků je stále veliký. Jmenovat můžeme například dramaturgický, který vede Luděk Richter – autor, režisér, dramaturg, zakladatel divadelní společnosti Kejklíř a Společenství pro pěstování divadla pro děti a mládež Dobré divadlo dětem, které vydává čtvrtletník o divadle pro děti. Jeho seminář nazvaný *Od textu k inscenaci* je v nabídce každoročně a Dana Bláhová, jedna z pravidelných účastnic vzpomíná na tento seminář takto: *Jsem tam v posledních letech stále, protože tam udělám spoustu práce na přípravě další dramatizace, ale pokaždé je to jiné, podle toho, jací se tam sejdou seminaristé, nikdy stejné a vždy plné překvapení.*

Na další pravidelnou účastnici Lenku Sasínovou zanechal největší dojem seminář hlasové tvorby. Vedla jej Martina Gasparovič Bezoušková, která přednáší hlasovou a mluvní výchovu na katedře činoherního divadla DAMU a je lektorkou rétoriky na Filozofické fakultě UK. Pravidelně

se do nabídky vrací řezbářský seminář, který vede Vladimír Sosna, loutkoherec, výtvarník a řezbář působící od roku 1996 v Divadle Alfa v Plzni. Oblíbenými jsou scénografické semináře pod vedením Ireny Marečkové nebo Kamila Bělohávk, výtvarníka a scénografa, který tvoří pro mnohá loutková divadla v Česku i zahraničí, v současné době nejvíce pro Divadlo DRÁK, Divadlo Alfa Plzeň nebo Naivní divadlo Liberec. Připomenout musíme i semináře improvizace a storytellingu, především pod vedením vypravěče Martina Haka, či velmi úspěšný seminář nonverbální komunikace Daniely Fischerové, spisovatelky, dramatičky, psycholožky a pedagožky nonverbální komunikace. Mohli bychom pokračovat v řadě dalších jmen skvělých lektorů: Blanka Luňáková, Vendula Burger, Dáda Weisová, Jaroslav Ipser, Petr Borovský, Lukáš Bouzek, Hana Strejčková, Karel Šefrna, Radek Beran, Vít Brukner, Michaela Homolová a mnoho dalších.

Rád bych zdůraznil, že v posledních letech roste zájem o semináře pro děti a mládež a o semináře pro rodiny s dětmi a je skvělé, že mnozí z těchto účastníků se v dalších letech objevují v inscenacích hlavního programu.

Již několik let se nám daří mít v nabídce seminářů také zahraniční hosty, jejichž účasti si velmi vážíme. Přináší jiné pohledy na loutkové divadlo a my zpětně získáváme jejich reakce na naše činění. Pokud jejich výčet skutečně chronologicky, musíme jmenovat Majku Šamajovou, herečku a autorku ze Slovenska, Simona T. Ranna z francouzské divadelní společnosti Philippa Gentyho, na jehož seminář přijeli i zahraniční účastníci z různých zemí. Díky grantu Norských fondů jsme mohli pozvat Berndu Ogrodnika, režiséra a loutkáře, který se narodil v Německu, ale od roku 1986 žije a pracuje na Islandu.

Seminář Daniely Fischerové

Seminář Eiriny Patoury

Seminář Jany Pilátové

Seminář Petra Borovského

Vladimír Sosna s Mirkou Vydrovou

Seminář Petra Reifa

V dalších letech pak argentinského loutkáře a mima Roberto Whita, Szilárda Borárose, maďarského scénografa a výtvarníka, Katarínu Aulitisovou, slovenskou loutko-
herečku, autorku a režisérku nebo Eirini Patouru, řeč-
kou herečku, loutkoherečku, akrobatku a režisérku. Pro
70. ročník jsme oslovili italského loutkáře Gianluca Di
Matteo, který mistrovsky hraje s postavou Pulcinelly, či
francouzskou loutkářku Isabelle Durand, která vystudo-
vala pražskou loutkářskou katedru.

Význam a přínos vzdělávání na Loutkářské Chrudimi
vystihly dvě dlouholeté účastnice seminářů:

*Jsou to semináře, ze kterých „žiju“ a čerpám dodnes. Týden
v Chrudimi (letos už po čtyřicáté) pokládám za důležitý bod
nejen začátku prázdnin...*

Darina Martinovská¹

¹ Výběr z odpovědí Dariny Martinovské v Anketě o seminářích Loutkářské
Chrudimi pro Amatérskou scénu 2021

Seminář Radka Berana

Dílna Františka Antonína Skály

*Získané dovednosti a informace mi velmi pomáhají. V soubo-
ru, ve škole, v celkovém přehledu o divadle i při studiu.
A hlavně v životě – moc mě to baví, vždy osvěží, potěší, roz-
jásá, tu a tam i naštvě, ale v souhrnu účast na seminářích
Loutkářské Chrudimi dozajista prodlužuje život.*

Dana Bláhová²

Michal Drtina

² Výběr z odpovědí Dany Bláhové v Anketa o seminářích Loutkářské Chrudimi pro Amatérskou scénu 2021

Štamgastky a štamgasti

Je známo, že Loutkářská Chrudim již 70 let vychovává talenty všeho druhu. Někteří jezdí na festival již od svých dětských let a vrací se pod hlavičkou profesionálních nezávislých a statutárních divadel, zatímco jiní se podílejí na uměleckém rozvoji dalších generací loutkářů a loutkářek jako lektori a lektorky. Níže uvádíme výběr těch, kteří nás všechny stále inspirují.

Miroslava Bělohávková (roz. Venclová)

Dát se k divadlu zatoužila Mirka Bělohávková údajně až v deváté třídě, kdy si podala přihlášku na konzervatoř, loutkářskému světu ku prospěchu se však mezi přijaté uchazeče neprobojovala a vydala se na královéhradecké gymnázium. Během gymnaziálních let začala navštěvovat loutkářskou líheň Jesličky, kde se kromě inspirativní pedagožky Jolany Brannyové setkala i s mnoha budoucími kolegy divadelníky. Netrvalo dlouho a Bělohávková založila vlastní jednočlenný soubor Divadlo jednoho Edy, pod jehož hlavičkou roku 2001 debutovala na regionální loutkářské přehlídce s inscenací *O nepořádném křečkovi*. Tato one-woman-show, což je žánr charakteristický pro většinu inscenací Divadla jednoho Edy, jí vynesla nejen nominaci na Loutkářskou Chrudim, ale dokonce i účast na mezinárodních festivalech.

Divadlo jednoho Edy tak nastartovalo velmi úspěšnou dráhu, která pokračovala inscenací *Jak sloni k chobotu přišli*, kde si Bělohávková vyzkoušela samostatnější dramaturgicko-režijní práci a postupně se profesionalizovala, přičemž inscenace *Lady eM* by se dala nazvat jako transformační při přechodu z amatérské na profesionální scénu, protože vznikala během studia herectví na KALD DAMU, na které Bělohávková nastoupila hned po maturitě. Od té

Mirka Bělohávková v inscenaci *Lady Em*, 2006

doby navázala ve svých projektech i mnoho mezinárodních spoluprací s opakovanou účastí na evropských festivalech a s inscenací *Chryzantémový slib* se podívala i do Japonska. Pozoruhodným autorským a v podstatě badatelským projektem byl cyklus pěti inscenací na motivy pohádky *O červené Karkulce*, kde každá z inscenací cílí na jinou věkovou diváckou kategorii.

Kromě vlastního divadla se v programu Loutkářské Chrudimi objevila i v inscenacích Divadla Dno, jehož je

členkou. Vůbec poprvé se tak stalo v inscenaci *Anatomie aneb Loutky jsou na hraní a-na-to-my-je používáme* roku 2003, dále třeba v inscenaci *LAPOhádky*, která roku 2007 těsně nedosáhla na cenu Erik. O deset let později měla Bělohlávková při udílení Eriků s nadsázkou řečeno žně. První místo v anketě získala inscenace *Jsou místa oblíbená tmou, kde nikdy a nic na ostrovech se skrývá odlehlých* z Naivního divadla Liberec, kde Bělohlávková působí od roku 2008 jako herečka s (přestávkami na mateřské dovolené) dodnes. Na druhém místě se v anketě Erik 2017 uvelebila inscenace *Bajaja*, kterou Bělohlávková nazkoušela pod hlavičkou Damúzy s Filipem Jevičem. Jako volné pokračování druhého projektu bychom mohli vnímat inscenaci *Ronja, dcera loupežníka*, která by v době vydání této publikace již měla mít úspěšně za sebou svou premiéru.

Šprochy o tom, že loutkáři jsou jedna velká rodina, platí u Mirky Bělohlávkové dvojnásob. Stejně jako u ní nelze odlišit, kdy je pro ni divadlo práce a kdy zábava, tak už skoro nelze s jistotou říci, kdo v loutkářském světě je jí kolegou a kdo úředně členem rodiny.

Tomáš Běhal

Loutkoherce, režiséra a dramaturga Tomáše Běhala divadlo přitahovalo od malička. Již od útlého věku hrál doma s plyšáky před lampičkou pro svoji rodinu, a kdyby nešel na divadelní školu, živil by se zřejmě jako trhač lístků. Hlavní pro něj bylo zůstat u divadla. V mládí ho ovlivnily především návštěvy loutkového divadla Jiřího Polední z Hradce Králové na jejich základní škole nebo školní výlety, například na představení Divadla DRÁK.

Konzervatoř mu doma zatrhli, jeho rodičům se nelíbil kočovný styl života divadelníků. Vystudoval tedy stavební průmyslovku v Hradci Králové, po které konečně nastoupil na vysněnou KALD DAMU pod vedení Marka Bečky z Buchet a loutek. Během studií se dostal na stáž do Berlína do ateliéru – Tomášovými slovy – *otce německých loutkářů*

a loutkářek, prof. Hartmuta Lorenze. Studium v zahraničí mu zprostředkovalo nové pohledy na loutkářství, herectví i výrobu loutek – v Německu se prý mnohem více zaměřují na samotné řemeslo a tradici, což je podle Tomáše pro plnohodnotného loutkáře nutností.

Na DAMU absolvoval s magisterským titulem v roce 2012, ve stejném roce jel také poprvé na festival Loutkářská Chrudim, kde s Dorou Bouzkovou vedli seminář *Loutky a jejich vyjadřovací schopnosti*, kterému dal on sám s nadsázkou přízvisko *Loutkářem za týden* nebo *Loutkář z rychlíku*. Seminář jim šel pěkně od ruky i díky talentovaným a pilným studentům. Dorka ale hned druhý den festivalu porodila a průběh semináře se tak nečekaně zdramatizoval. Vše naštěstí dopadlo dobře, rodina Bouzkových se

Tomáš Běhal na svém semináři One-man Puppetshow

rozrostla o malého Vojtu a Tomáš v lektorské pozici odučil seminář sám.

První návštěva LCH Tomáše ohromila, především ho překvapilo, kolik amatérských loutkářů, loutkářek a souborů u nás je. Ocenil jejich obětavou práci a upřímné nadšení pro loutkové divadlo, kterým udržují loutkářskou kulturu napříč celou republikou. Díky LCH si prý uvědomil, jak velkou máme amatérskou základnu, kde bují život a je chuť experimentovat.

Tomáš se LCH zúčastnil několikrát, ať už jako lektor seminářů, nebo se svým souborem Toy Machine (vznikl v roce 2010), ve kterém působí jako loutkoherce, režisér, scénograf (a v mnoha dalších funkcích) společně s Pavlem Heřmannem a Tomášem Podrazilem. Toy Machine pravidelně hraje na různých loutkových i neloutkových festivalech (z poslední doby jmenujme např. Divadelní svět Brno nebo Divadlo evropských regionů v Hradci Králové) i na mnoha přehlídkách, jako je Jiráskův Hronov, Divadelní Brandýs, Vyšehrátky nebo Šrámkova Sobotka. Ve své tvorbě se věnuje divadlu pro diváky všech věkových kategorií a ctí motto, že *loutka se dá vytvořit z čehokoli za pakatel, když je za tím dobrý nápad a námět*.³ Nezávislé uskupení Toy Machine nabízí nejen inscenace, ale i výtvarné a kreativní workshopy, kde si děti mohou vytvořit vlastní loutku, rovnou s ní samy zahrát rodičům, a přicházejí tak na jednoduché principy fungování loutkového divadla.

Dora Bouzková (roz. Kršková Terrazas)

Dora Bouzková se do České republiky přestěhovala z rodného Mexika, když jí bylo pět let. Ačkoliv se její otec pracovně pohyboval v divadelním prostředí, Bouzková sama do divadla pronikla až na škole. Studovala hudebně dramatický obor na pražské konzervatoři a po setkání s režii

**Dora Bouzková v inscenaci
Nedopečený koláček, 2020**

Jakuba Krofty ji oslovilo loutkové divadlo, pokračovala tedy studiem herectví na KALD DAMU, kde ji formoval pro změnu Josef Krofta a kde absolvovala i doktorské studium. Na Loutkářskou Chrudim se tedy nedostala díky amatérským začátkům, ale jako účinkující v inspirativním programu se svým divadelním spolkem Loutky bez hranic a zároveň jako lektorka kreativních dílen a seminářů.

Dora Bouzková pojímá divadlo ve velmi širokém slova smyslu, zejména jako setkání a způsob dorozumívání. Už na škole podnikla se svými spolužáky spontánní cesty do Mexika, kde objevovala nejen samu sebe, ale i možnosti mezikulturní a divadelní komunikace. Pro účely těchto cest vznikl i spolek Loutky bez hranic. Soubor má samozřejmě na repertoáru i „klasické“ inscenace, které sklízí úspěchy na mezinárodních festivalech a u odborných porot. Důkazem je mimo jiné i nominace na Cenu Thálie v loutkářské kategorii za rok 2019 za sólový herecký výkon v inscenaci

³ Neureuterová, Jitka. Nezávislý loutkář Tomáš Běhal. *O divadle*. [online]. Dostupné z: <<https://www.odivadle.cz/jeviste/o-divadle/nezavisly-loutkar-tomas-behal>>

Nedopečený koláček. Hlavním pilířem divadelních aktivit Dory Bouzkové je však nadále jejich společenský přesah. Bouzková ve svých inscenacích pracuje s různými diváky co do věkové kategorie i sociální situace (s batolaty, dětmi různého věku, seniory, mentálně handicapovanými, obyvateli azylových domů a uprchlických středisek...), do své tvorby integruje i lektorskou a pedagogickou činnost ve formě různých dílen následujících po představení.

Některé projekty přesahují (i tak dost široký) rámec loutkového divadla a jsou spíše divadelními akcemi, často sociálně angažovanými. Například projekt *Živá kronika aneb Vím, kde bydlím* v městské části Nebušice měl přímý politický dopad, když zvrátil rozhodnutí zbourat zdejší starou vodárnu, z které následně vzniklo kulturní komunitní centrum. Kromě divácké a „účastnické“ adresy jsou výzvou i zvolená témata. Velký ohlas vzbudila například inscenace *Příběhy malé Lupitiny Gonzáles*, v níž se autorka vrací ke svým mexickým kořenům a nazírá téma smrti z pro Čechy neobvyklé, odlehčené perspektivy. Její semináře na Loutkářské Chrudimi jsou zpravidla určené pro rodiče a jejich děti. Jsou místem, kde dochází k obrácení rolí a boření konvenční hierarchie. Děti zde učí dospělé, jak si hrát a jak neomezená a bezbřehá může být fantazie. A nejen vzhledem k jejímu početnému potomstvu bychom těžko hledali někoho, kdo je dětskou duší pohlcen alespoň zčásti tak jako Dora Bouzková.

Tomáš Jarkovský

K divadlu prý tíhl odjakživa, k rozhodnutí se mu věnovat ale prý zásadně přispěly divácké zážitky v hradeckém DRAKu a Klicperově divadle a působení v tamním souboru Jesličky, líhni mnoha profesionálních divadelníků. K loutkovému divadlu se prý ale dostal náhodou. Vystudoval režii a dramaturgii na KALD DAMU pod vedením Ivana Rajmonta a Jana Borny, cítil však, že režie není ta správná cesta. Jeho kamarád a spolužák Jakub Vašíček, který byl

Tomáš Jarkovský jako předseda poroty
na 67. loutkářské Chrudimi

loutkami a „loutkovými“ rodiči Pavlem a Zdenou Vašíčkovými vychován, tehdy dostal nabídku z Naivního divadla a oslovil Tomáše, jestli by s ním nechtěl spolupracovat. Shoda okolností tak nahrála vzniku profesionálního tandemu Jarkovský–Vašíček.

Společně hostovali a hostují v řadě českých divadel, například v Divadle Minor, Naivním divadle Liberec, Malém divadle, ale i na zahraničních scénách. Neodmyslitelně spojení jsou také s Divadlem Alfa a úspěšnými inscenacemi pro teenagery jako např. *Gazdina roba* nebo *Hamleteen* a konečně s Divadlem DRAK. S DRAKem Tomáš poprvé spolupracoval v roce 2013 (inscenace *Ikaros*), od té doby zde působí jako dramaturg a autor her. Od roku 2020 je také ředitelem DRAKu. Tomáš tvrdí, že v jejich tvůrčím duu mají role formálně rozdělené, ale navzájem si do režie

a dramaturgie „fušují“. Jakub má totiž silně zakořeněné dramaturgické myšlení a Tomáše zase baví práce s herci. V poslední době získali několik ocenění např. za inscenaci *Šípková Růženka* (nejlepší režie na Mezinárodním festivalu divadla pro děti Banja Luka v Bosně) i pozvání na prestižní světové i mezinárodní festivaly např. v Chicagu, Koreji, Polsku, Finsku nebo Černé hoře.

Na LCH se na rozdíl od Jakuba Vašíčka, který sem od malička jezdil s různými soubory jako loutkoherec, dostal až při studiích. Například v roce 2007 s plzeňským souborem L. S. Věk tvořeným lidmi různorodých generačně spřízněných souborů – např. Pachýř Pačejoff, Dno, Nejhodnější medvědci nebo Rám U. S. a dalších. Skupina přes noc vytvořila inscenaci *Fucking Generation aneb Zbavme se svých patosů a hymen*, s níž byla vyslána nejen na Loutkářskou Chrudim, ale z ní i na Jiráskův Hronov a jiné festivaly a přehlídky. Se spolužáky z KALD DAMU (např. Johanou Vaňousovou, Terezou Venclovou a Jakubem Vašíčkem) založili ještě na škole ve spolupráci s Loutkovým divadlem v Mariboru (2011) nezávislé Divadlo Športniki, se kterým hráli např. na LCH v rámci inspirativního programu – *Back to Bullerbyn* (2012), *Gagarin* (2013), *Simply Clever* (2014). Športniki ale slavili velký úspěch i na neloutkových festivalech a v různých periodikách. Tomáš se věnuje také televizní scenáristce.

Z LCH ho ale můžete znát i jako zkušeného porotce, který se v této funkci účastní také Šrámkova Písku, DIVadelního SETkání nebo Audimaforu.

Petra Kosová

O dramaturzích se často hovoří jako o „vnitřních kritikách“ divadla. Nový rozměr tomuto označení dávají kritici na dramaturgických postech. A jedním takovým případem je i Petra Kosová, známá jako Kosa. Současná dramaturgyně plzeňského Divadla Alfa ale z redaktorského křesla Českého rozhlasu Plzeň nevstoupila do divadelního

Petra Kosová jako členka poroty

provozu nedotčená zkušeností z praxe. Svědčí o tom i bohatá účast na Loutkářské Chrudimi, kterou odstartovala v roce 1995 inscenací *Cikánské princezny* se souborem Střípek, v němž se mohla setkat s inspirativní autorkou a režisérkou amatérského loutkového divadla Ivanou Faitlovou. Petra Kosová účinkovala i v inscenaci *Modrý Mauricius*. Obě inscenace byly nejen úspěšné na domácích přehlídkách, ale získaly i několik pozvání na zahraniční festivaly.

V dalších letech na Chrudimi působila jako redaktorka zpravodaje, který roku 1996 nesl nápadité jméno Divahadlo revue, dvě následující léta Diwahadlo. Roku 2007 se podílela na punkovém projektu, který byl sice dozkoušen těsně před zahájením LCH 2007, ale rozhodně neměl jepičí život. Zmiňovaná *Fucking Generation*, charakterizovatelná jako loutková generační výpověď spolužáků a kamarádů ze spřátelených amatérských spolků seskládaná okolo Jakuba Vašíčka do ad hoc vzniklého souboru L. S. Věk, se následně podívala na mnoho dalších festivalů a přehlídek a je jednou z referenčních inscenací, ke které se budou pamětníci dále odkazovat. Petra Kosová zde ztvárnila roli psycholožky,

které se zástupci té (eufemisticky přeloženo) „zpropadené generace“ zpovídají.

Své kritické oko Petra Kosová dále mířila i mezi amatéry, a to buď jako porotkyně na plzeňském Pimprlení, nebo jako šéfredaktorka chrudimského zpravodaje v letech 2007–2009, který se pod jejím vedením proměnil na poněkud enigmaticky nazvaný Valderón. Na jeho stránkách se vedle vážných soudů a ohlasů objevila i určité úspěšná rubrika Bullwahr s bohatým obrazovým materiálem. Roku 2013 účinkovala v inspirativním programu s inscenací na motivy textů Josefa Skupy *Král Syrakuský aneb Smutky zhrzených nudlí* v rámci obnovené stolní společnosti Mha pod vedením Pavla Vašíčka. A ke svému vlastnímu překvapení se do pozice účastnice soutěžního programu vrátila roku 2015 s uskupením Geld und Money Theatre a inscenací *Kachničky ošidori*, která původně vznikla jako drobníčka pro jednu z kulturních akcí, když byla Plzeň Evropským hlavním městem kultury. Jako porotkyně se na Chrudim vrátila v letech 2017 a 2018, kde už z pozice dramaturgyně upozorňovala na problematická místa inscenací, ne však ve formě rýpavých výtek, ale spíš vřelých doporučení. Její poctivě analytická hodnocení nikdy nebyla falešně shovívavá, přesto vždy obsahovala povzbuzení do další práce a tvorby.

Ve své dramaturgické práci čerpá mimo jiné i z bohaté znalosti Plzeňska a do inscenací Divadla Alfa tak pravidelně dostává lokální kolorit a regionální dějiny.

Jakub Maksymov

Důsledný, nesmírně činný a neustále překvapující a všestranný režisér, dramaturg, spoluzakladatel několika souborů, ale i občasný loutkoherec je nesmazatelně spojený s divadelnicí Jarkou Holasovou a ZUŠ F. A. Šporka v Jaroměři, kam začal v roce 1999 docházet do literárně-dramatického oboru. Ve spolupráci s Jarkou, která mu ukázala nekonečné možnosti loutkového divadla, se mu povedlo

Jakub Maksymov na svém semináři

vytvořit sérii menších projektů v rámci různých školních souborů (např. soubor Spolu, ale každý sám, Mikrle, Labyrint), které se účastnily mnoha přehlídek a festivalů jako např. Theatrum Kuks, Jiráskův Hronov, Audimafor, Šrámkův Písek i Loutkářská Chrudim.

Právě aktivní hraní na festivalech už od brzkého věku Jakuba motivovalo, bavila ho atmosféra i poznávání nových lidí. Skrze zmiňované přehlídky vytvořil také mnoho samostatných projektů, jejichž forma, témata i využití loutek a objektů vykazovaly vyspělost i nesmírnou míru invence;

dostaly i mnoho ocenění např. za originální autorství (mj. *Ve dvě na hrůškách I. a II*, 2008 a 2009, společně s Jar-kou Holasovou). Jedná se především o tvorbu v souboru Někdo/DS Jakuba Maksymovova, který v roce 2006/2007 založil a hned za první sólovou autorskou inscenací *O Hon-zoj* získal na krajské přehlídce loutkářských souborů v Hradci Králové v Jesličkách cenu za autorskou tvorbu a byl doporučen a zařazen na LCH. Ze souboru vznikly a vznikají různé frakce pod záštitou Holasové (např. Malé dvě nebo JakKdo, ve kterém figurovala také sestra Jakuba Barbora Maksymovová), které se každoročně účastní LCH a jiných přehlídek a sklízí mnoho cen a úspěchů.

Přestože se kromě DAMU hlásil i na obor jaderná fyzika na MatFyz, láska k divadlu ho přesvědčila, že právě ono je tou správnou a jedinou cestou. V roce 2012/2013 nastoupil na DAMU k Tomáši Žižkovi na již neexistující obor Divadelní tvorba v netradičních prostorech, po roce odešel na KALD (mezi 2016–2017 studoval v Giessenu na Angewandte Theaterwissenschaft u Heinerja Goebbelse), kde zazářil nejen bakalářskou inscenací *Tisíc tuctů*, ale především svou magisterskou inscenací v Disku *Thunder. Enter the Three Witches*. Velké národní i mezinárodní úspěchy slavil se svým nezávislým souborem Plata Company (jehož projekty zaštiťuje produkční společnost DramaLabel), který založil se spolužáky ze školy, za inscenace *Tisíc tuctů*, *μSputnik* nebo nejnovější projekt s Dominikem Migačem *Prefaby*.

Jako režisér a dramaturg na volné noze vytváří inscenace pro česká divadla (Malé divadlo, Geisslers Hofcomedianen), ale také zahraniční scény (Bratislavské bábkové divadlo nebo Loutkové divadlo v Novém Sadu). V Divadle Lampion připravuje svou čtvrtou inscenaci *Komodo*.

Nyní na DAMU pokračuje na doktorském studiu a chystá se na premiéru inscenace *Tesla* v Městských divadleh pražských. Nejen pro začínající tvůrce z Jaroměře, ale i celou divadelní obec je inspirací pro svou pracovitost a tvořivost,

což dokazuje např. i ocenění Talent roku 2020 v anketě časopisu Svět a divadlo.

Johana Vavřínová, roz. Vaňousová

Tato temperamentní a vždy usměvavá rodačka z Ústí nad Orlicí se na Loutkářskou Chrudim vrací od svých útlých let. Počátky loutkářské dráhy Johany Vavřínové jsou spojeny se ZUŠ Žamberk, kde pod citlivým vedením pedagožky Olgy Strnadové rostlo její nadšení pro divadlo. Dokládá to i fakt, že po kolektivních inscenacích souboru Mravenec – např. *Kdos dobrý, pomoz mi ji vysvobodit* (1999) – se nebála jako jediná členka souboru Poslední mravenec prorazit se sólo inscenací *Vojna s Turkem* (2005). Suverénní výkon ve variaci na kramářské písni s totemovými mario-netami na drátě a maňásky vynesl herečce účast na Jiráskově Hronově.

Můžeme jen hádat, jestli se rozhodnutí stát se herečkou událo právě tehdy, nebo zda šlo již o několikery krok směrem ke stanovenému cíli. Dalším takovým bodem ale

Johana Vavřínová v inscenaci
Back to Bullerbyn

bezpochyby bylo přijetí na DAMU a studium v ročníku Marka Bečky na KALD, během něhož Vavříňová absolvovala i zahraniční stáže v Londýně a v Nantes. Ještě před úspěšným absolvováním se Vavříňová vrhla i do vod produkce, když roku 2008 spoluzaložila sdružení Lay.no, o. s. Pod jeho hlavičkou je dodnes každoročně organizován festival Ejhle, loutka. Do loutkářských srdcí se zapsal i další spolek, u jehož vzniku Vavříňová stála, a sice Divadlo Športniki, které vzniklo roku 2011 v Mariboru a za svůj debut *Back to Bullerbyn* si z Přeletu nad loutkářským hnízdem odneslo Erika. Športniki ale nejsou jediným nezávislým divadlem, s nímž je jméno Johany Vavříňové spjaté. Svůj osud propletla i s Divadlem Dno a zejména s platformou Damúza, pro kterou nazkoušela značný počet inscenací, na nichž se podílela i autorsko-režijně a s většinou z nich vystupovala i na Loutkářské Chrudimi. První byla původně studentská klauzura v tandemu s Tomášem Podrazilem *Dešťová víla*, následovaly tituly jako *Jó, náš Jonáš* se Zuzanou Vítkovou a Dianou Čičmanovou nebo *Trpasličí pohádka*, na níž spolupracovala s Tomsou Legierskim. Stále angažmá má Johana Vavříňová v Divadle DRAK, kde vytvořila mimo jiné titulní roli inscenace *Turandot*. V současné době je sice na mateřské dovolené, přesto ji lze spatřit ve vánoční inscenaci *Vyšla hvězda nad Betlémem*, kde hraje v roli Anděla na příčnou flétnu. Tento svůj um spolu se zpěvem praktikuje s nepravidelnou občasností i v nejruznějších hudebních uskupeních divadelního světa. Její herecký projev charakterizuje energická veselost, líbezný hlas, který využívá v jemnějších polohách jako protipól své prudké důraznosti, a nakažlivý úsměv.

Michal Zahálka

Jeho pradědeček Petr Zahálka založil ve 20. letech ve Smiřicích (městečko mezi Jaroměří a Hradcem Králové, odkud Michal pochází) loutkové divadlo, které dosud funguje a dědeček Jiří je nyní jeho vůdčí osobností. Od mládí bral

Michal Zahálka v družném rozhovoru s Ninou Malíkovou

Michala do zákulisí a odtud pochází jeho zájem o loutkové divadlo.

Odjakživa měl dva zájmy – jazyky a divadlo. Proto po gymnáziu v Hradci Králové nastoupil na filozofickou fakultu na obory divadelní věda a anglistika. Z anglistiky už po dvou semestrech odešel, na divadelní vědě se cítil lépe a mohl se zde kreativněji rozvíjet. Od roku 2014 se věnuje překladatelské činnosti, specializuje se na překlady (dramatické texty, odborné texty, příležitostně i prózu a poezii) z angličtiny a francouzštiny. Jeho překlady byly v poslední době uvedeny např. v Klicperově divadle v Hradci Králové (Torben Betts: *Vincenc*), Divadle NoD (David Greig: *Evropa*) nebo Slováckém divadle v Uherském Hradišti (Florian

Zeller: *Táta*). V roce 2011 získal za svůj překlad Corneillovy *Medei* Cenu Jiřího Levého pro mladé překladatele. Je jedním z dramaturgů Mezinárodního festivalu Divadlo v Plzni, 2018–2019 byl dramaturgem Městských divadel pražských a 2015–2017 také pracoval v agentuře Aura-Pont, s níž nadále externě spolupracuje.

Publikoval také řadu esejů, článků i recenzí (Svět a divadlo, Divadelní noviny, Loutkář a další periodika), ale dnes se kritice již téměř nevěnuje. Na Loutkářské Chrudimi ale pravidelně působí jako redaktor ve festivalovém zpravodaji a ani tento rok v redakci nebude chybět.

Byl a je členem mnoha porot amatérských i profesionálních divadelních přehlídek – např. LCH, Jiráskův Hronov, Červený Kostelec, Audimafor, Divadelní Piknik Volyně –, na které jezdí rád, což dokazuje např. založení blogu Šrámkova Písku, kde působil jako jeho šéfredaktor, nebo několikaleté zasedání v porotě na přehlídce v Červeném Kostelci vedle prof. Jana Císaře. Taktéž působil v porotě Cen Marka Ravenhilla nebo činoherní porotě Cen Thálie.

Nyní studuje doktorské studium na ústavu translatologie, kde pracuje na disertační práci zabývající se dějinami českého překládání francouzské veršované dramatiky (alexandrinu) a podílí se na festivalu francouzského divadla Sněž tu žábu.

O úloze zpravodajů na národních přehlídkách amatérského divadla říká: *Zpravodaj poskytuje festivalu život, zpravidla je na mnoha významných festivalech řada lidí, jejichž názory stojí za to číst. A myslím, že kolikrát se amatérské inscenace během roku dočkají mnohem důkladnějšího a reprezentativnějšího kritického zachycení než většina inscenací českého profesionálního divadla. A je to do značné míry i díky zpravodajům z přehlídek*⁴ (red. upraveno).

Michal je neodmyslitelným účastníkem LCH, ať už jako diskutující, člen redakce, nebo otevřený divák s rozhledem a neutuchajícím zájmem o různé podoby divadla.

(red)

4 Jírovská, Klára. *Zpravodaj a jeho úloha na národních přehlídkách amatérského divadla*. Brno, 2016. Bakalářská práce. JAMU, Ateliér divadla a výchovy.

Přání se nakonec vyplní jinak, než si člověk (a porotce obzvlášť) představuje

Zhruba pět až sedm divadelnic a divadelníků z praktických i teoretičtějších oborů tráví zpravidla první týden v červenci příjemnou, ale nepochybně těžkou disciplínou – hodnocením kolem dvou desítek inscenací hlavního soutěžního programu, které byly na LCH vybrány z krajských postupových přehlídek. Odborná porota, nazývaná také lektorský sbor, má tak nelehký úkol zhlédnout v horkých dnech všechny tyto inscenace, podebatovat o nich na pravidelných diskusích se soubory i ostatními účastníky/cemi festivalu a na závěr, v poslední den festivalu, udělit ceny, doporučit a nominovat na mezidruhovou přehlídku amatérského divadla Jiráskův Hronov. Jak říká ředitel festivalu Michal Drtina: *Loutkářská Chrudim byla a stále je průřezem nejlepších loutkářských inscenací jednotlivých krajů v tom kterém roce. Každoročně na ni přijíždějí stovky loutkářů zhlédnout inscenace, přemýšlet o nich, učit se nejružnějším dovednostem a objevovat nové podněty, postupy, přístupy a trendy. Tím festival ukazuje směr, kterým se loutkové divadlo ubírá. A to je důvod, proč Loutkářská Chrudim měla a stále má smysl.*⁵

Jak už jsme naznačili na začátku, nemělo by cenu, kdybychom vypisovali všechna jména porotkyň a porotců, protože si je snadno dohledáte. Proto jsme raději zapátrali v uplynulých ročnících LCH zpravodajů a vyhledali vtipné, laskavé, věcné, důmyslné, ale i kontroverzní a provokativní glosy (vzpomeňme na plamennou diskusi ohledně plakátu LCH 2017!), komentáře, hodnocení, úryvky z recenzí nebo hloubání nad loutkovým divadlem.

Nechť vás pobaví, inspirují, nebo stejně jako tenkrát znovu zvednou ze židle!

(Následující odstavce či věty jsou redakčně kráceny, upraveny a uváděny beze jmen reflektovaných souborů a inscenací)

Vítek Peřina

Ne vždy se totiž vše v celkovém divadelním tvaru podaří naplnit tak, jak by si představoval (přál)... porotce. Přál bych si divadelní akce nadřazené čistě verbálnímu projevu. Přál bych si méně slov pronášených statickými loutkovými postavičkami. Přál bych si, aby se v záplavě slov neztrácela příliš komplikovaná dějová linka, případně aby se z její složitosti udělal evidentní záměr. Přál bych si, aby (příjemná) nadsázka, která inscenaci nepochybně zdobí, byla naplněná a dotažená, a to od samého začátku inscenace. Ať už v rovině práce se slovním humorem, jeho hereckým „prodáním“, patřičným využitím nabízejících se gagů situacních či třeba i výtvarných (kupř. černoušek-vodník – Ale co z toho?). Přál bych si... ale dost už. Vždyť stejně se všechna ta přání nakonec vyplní tak nějak úplně jinak, než si člověk (a porotce obzvlášť) představuje. (2011)

Mirka Vydrová

A když je přání absurdní, proč by nemohla být řezníkem malá nahatá panenka, která si přeje mít vlasy? Proč by mončičák nemohl být bůh? Proč by tam nemohl vystupovat se svými písněmi Karel Gott, který je v překladu vlastně taky bůh? Jak sami tvůrci pověděli, my už bychom to rádi nechali být a udělali něco pořádného. Rozhodně na to mají! I přes nejasnosti byl na herce prima pohled, mají skvělý náboj, chuť vyjadřovat se za sebe a má to „draju“! (2011)

⁵ Historie festivalu. *Loutkářská Chrudim* [online]. Dostupné z: www.loutkarskachrudim.cz/historie-festivalu

Mírka Vydrová

Tomáš Volkmer

Do loutkářského pekla bych posílal za odměnu. Loutkářské nebe je za trest. (2017)

Irena Marečková

Zuby, zubní protéza, to mi připomnělo moje maňasy, mám to ráda. Je to mrtvý škleb loutky, tak hezky provokativní. Tady ještě ve spojení se zeleninou, asociací na bramborové divadlo. Pro mě je plakát vtipný, svěží a s nápadem. (2017)

Jakub Vašíček

Jednou z věcí, kterých si na divadle nejvíce vážím, je ambice. Myslím tím ambici něco sdělovat, vyjádřit svůj vztah ke světu nebo aktuální stav svojí duše anebo i cokoli jiného. Na jevišti jsem viděl skupinu lidí, jejichž nesmírně soustředěné jevištní konání mířilo zjevně za společným cílem. Za sebe však bohužel musím říct, že netuším, co tím cílem bylo. (2015)

Blanka Josephová Luňáková

Konkrétní postřehy k herectví:

- zkuste vyhledávat situace, které umožní víc hereckých akcí, aby loutky nemusely stát proti sobě a třást střídavě levou nebo pravou rukou

Tomáš Volkmer

- loutka musí přesně směřovat svůj pohled – měla by využít toho, čeho je schopna, ale neměla by tím plýtvat
  - marionetám se hraje lépe, když mají na čem / s čím hrát (ne na holé zemi)
  - opakování téhož by mělo gradovat.
- A připravte další pohádku. Stojí to za to! (2018)*

Tomáš Jarkovský

Woody Allen prý kdysi řekl, že kdo chce něco sdělovat, má jít na poštu. Ten výrok (k nalezení kdesi vlevo dole) s oblibou citují výrobci prázdné zábavy, kteří jím ospravedlňují vlastní počínání. Ať už je autentický, či nikoli, oblíbil jsem si ho také. Myslím, že jeho smysl je ale jiný. Tkví v rozdílu mezi tématem a tezí. Teze je uzavřenou, předem formulovanou, prefabrikovanou pravdou, která se z jeviště či filmového plátna sděluje divákovi. Téma je oproti tomu cosi, co lze z různých stran obehřávat, co často vzniká z protikladů, oblast společného zájmu tvůrce a diváka, kterou společně objevují a v její mnohoznačnosti zakoušejí. (2018)

Míša Homolová

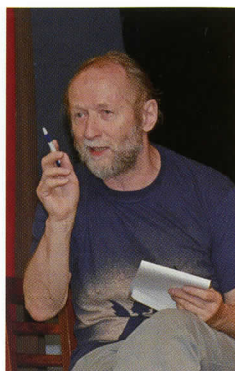
Hrát pro děti na nás klade větší odpovědnost. Dáváme jim poselství, formujeme jejich vkus, vidění světa. Na to je třeba myslet. (2019)

Blanka Josefová-Luňáková

Luděk Richter se svým notesem

Zuzana Vojtíšková

Jakub Hulák

Luděk Richter

Tradiční divadlo většinou hraje hotové hry, založené na slově, víceméně realisticky a iluzivně v chronologické a příčinné návaznosti zobrazující život (třeba i fantastický) tak, aby si divák myslel, že vidí skutečnost samu, jak vypadá, takže herci se při tom tváří, jako kdyby byly postavami. Tradice je vždycky něco, co se zavedlo, ustálilo, zachová a udržuje – nejspíš proto, že to má nějakou kvalitu, něco do sebe a pro lidi to něco znamená. Někdy je tomu tři sta let, někdy sto a někdy dvacet. Takže krom pradávné tradice totemů (s nimiž se ale moc nehrálo) máme v loutkářství nejstarší tradici maňásků, tradici marionet, začínající někdy začátkem 17. století, tradici javajek z 50.–60. let a už taky třeba tradici plyšáků, gumáků a umělohmotáků. Dost často se tradičním loutkářstvím myslí skanzen, případně to pravé, správné a jediné loutkové divadlo, které děláme my – a komu se nelíbí, ten neví, co je loutkové divadlo. Já si pod tradičním loutkářstvím představuji divadlo z tradic vycházející, užívající jeho prostředků, leč duchem současné. (2014)

Jiřina Vacková

Nepochopení složitěho příběhu vzniklo i z toho, že chyběly informace. Nerozuměla jsem napoprvé všem jménům. Zkrátka to chce lépe mluvit. (2019)

Jakub Hulák

Scénografie? Moje žena by se otřásla. Co, Tomáši? (2019)

Zuzana Vojtíšková

Čím dál častěji kolem sebe slyším povzdechnutí, že z loutkových inscenací a tudíž z loutkových festivalů mizí loutky: množí se debaty o tom, jestli divadlo bez loutek je ještě loutkové a stojí-li vůbec diváci o loutková představení a o jaká – o ta tradiční, nebo o ta „loutková neloutková“? Rozhodně nejsem chytrá horákyň, která by uměla současný vývoj loutkového dění soudit, baví mě ale divadlo, které s loutkami umí pracovat, ví, proč s nimi pracuje a nepoužívá je za každou cenu jen proto, že si to někdo přeje, že je to zakázka, zadání, že to má v názvu. Baví mě i takové divadlo, které se nechává inspirovat loutkovými principy, zpracovává je a přetavuje v cosi jiného, alternativního, co rozhodně není činohrou, i když by to tak na první pohled mohlo vypadat. Zkrátka baví mě, když si někdo umí hrát s loutkami a jejich možnostmi, dovede o nich přemýšlet jako o loutkách, nikoli jako o náhradě za živé herce, když dokáže vycházet z loutkovosti a z kouzla loutkové metafor a je schopný toto vše využít ke zprostředkování myšlenky, příběhu, emoce, zkrátka divadelního zážitku, který se divákům zapíše do paměti. (2012)

Sarah Slavičková

Hledání a objevování nových možností loutkového divadla

Začátkem školního roku 2015/2016 oživily Spolek pro vydávání časopisu Loutkář a Národní informační a poradenské středisko pro kulturu dvouletý vzdělávací cyklus takzvaných loutkářských konzervatoří.

Hlavním cílem tohoto cyklu je hledání a objevování nových možností loutkového divadla jako jedné z alternativ současného moderního umění. Aby toho bylo možné dosáhnout, je nezbytné poznat českou loutkářskou tradici, její historii, formy, podoby a směry. Pak je možné se na základě poznání rozhodnout, kterou cestu zvolit – zda na tradici navázat a obohatit ji vlastní tvůrčí invencí, nebo se vůči ní vymezit. Důležité je však vědět proč a jak.

Cyklus víkendových setkání je určen pro herce, režiséry nebo vedoucí loutkářských amatérských souborů i další zájemce z řad pedagogů mateřských a základních škol či pracovníků volného času dětí a mládeže.

Jednotlivá setkání jsou naplněna teoretickými přednáškami z loutkářské historie, dramaturgie, režie, scénografie a hudby. Doplněna jsou návštěvami vybraných divadelních festivalů a představení nebo sledováním jejich videozáznamů, setkáváním se s tvůrci a praktickými tvůrčími aktivitami samotných účastníků pod vedením lektorů, přičemž praktická část je stěžejní. Výsledky jsou prezentovány buď na Loutkářské Chrudimi, nebo na festivalu Faustování jako závěrečné klauzurní práce.

První dvouletý cyklus vedli Michaela Homolová, režisérka a herečka, a Filip Homola, herec, režisér a muzikant, oba z Naivního divadla Liberec. Oba lektoři se ztotožnili s uvažováním o důvodech vzniku tohoto vzdělávacího cyklu,

proto si dovolím citovat Michaelu Homolovou, která v rozhovoru pro časopis Loutkář uvedla: *Proč jsme do toho vlastně šli, nebylo to, že bychom se považovali za takové odborníky, abychom předávali své dosavadní zkušenosti. Baví nás spíš objevování nových cest. A říkali jsme si, že je nejdůležitější, aby se loutkářství někam vyvíjelo, nestagnovalo, zbavovalo se nánosů konvencí a stereotypů, které se praxí nasbírají. Že by to mohl být obohacující proces i pro nás osobně. Hledání, kudy by se loutkářství obecně mohlo ubírat, a to nejen na amatérské scéně. A druhou věcí je připomenout si, co už tu bylo.*⁶

A první cyklus loutkářské konzervatoře opravdu objevoval, což bylo vidět na veřejných klauzurách po prvním ročníku, kdy byly prezentovány čtyři různorodé výstupy na festivalu Loutkářská Chrudim a poté na Faustování v Novém Strašecí. V druhém ročníku se skupina soustředila především na přesahy loutkového divadla a společně připravila v industriálním prostoru budovy staré sladovny v Chrudimi loutkovou instalaci *Zanechat stopu*.

Jak ve svém blogu na stránkách časopisu Loutkář uvedla Magda Zicháčková: *Jednotlivé instalace se opírají o život a dílo chrudimského rodáka Josefa Resslera, od jehož úmrtí letos uběhne 160 let (rok 2017, pozn. redakce). Studenti konzervatoře připravovali výstavu přímo pro tento prostor již od září, kdy si téma stanovili. V Chrudimi se s lektory Michaelou a Filipem Homolovými scházeli každý měsíc. Loutkářské Chrudimi předcházelo delší setkání spojené s instalací. Industriální prostor Sladovny využili studenti chytře.*

6 Volkmerová, Hana. *Baví nás objevování nových cest*. Loutkář 3/2016, s. 76–77.

Exponáty se navzájem neruší, ani jinak negativně neovlivňují. Klenuté stropy, dlouhé chodby oddělené přepážkami a specifický zatuchlý smrad sklepních prostor. Kromě realizace jednotlivých instalací, museli vyřešit i nasvícení prostoru a případné ozvučení. Každý návštěvník výstavy dostane jakýsi manuál, kde jsou exponáty vyjmenované, označené a je u nich napsaný i krátký příběh ze života Josefa Resslera.⁷

⁷ Zicháčková, Magda. Stopy Loutkové konzervatoře. *Loutkář* [online]. [cit. 15. 7. 2017]. Dostupné z: <<http://www.loutkar.eu/index.php?id=1723>>

Druhý cyklus konzervatoře vedla v prvním ročníku dvojice herců a režisérů z Divadla Líšeň, Pavla Dombrovská a Luděk Vémola. Oba umělci experimentují s různými divadelními formami. Pro svou tvorbu využívají především loutky, masky a objekty, pracují s pohybovou a zvukovou stylizací. Jejich inscenace jsou výsledkem dlouhého tvůrčího i lidského hledání. Opět jde o loutkáře, jejichž práce přesahuje oblast divadla a významnou část jejich tvorby zaujímají inscenace s lidskoprávní a politickou tematikou.

Velmi přesně popsala ročníkovou práci lektorka Pavla Dombrovská v rozhovoru pro Zpravodaj Loutkářské Chru-
dimi: *Rozhodně nebylo naším cílem vytvořit inscenaci. V prvé řadě jsme chtěli seznámit naše seminaristy s co největším počtem různých typů loutek. A chtěli jsme, aby si vyzkoušeli praktickou práci jejich výroby. Měli také možnost přinést si vlastní příběh. Pak jsme je tematizovali na balady a na lidovou poezii. A jeden takový drobný příběh*

Lektoři loutkářské konzervatoře 2016
Míša a Filip Homolovi

*jsme předvedli i v Chrudimi v rámci loutkářské poutě festivalu Loutkářská Chrudim.*⁸ Druhý ročník tohoto cyklu převzal opět Filip Homola a účastníkům nabídl ucelenou práci, jejímž základem byl surrealistický text básně v próze Jakuba Demla *Hrad smrti*. Při tvorbě se účastníci dostali k hledání figury, její výrobě, k vytváření a nalézání objektů, k práci s textem, jeho konstrukci a dekonstrukci, k tvorbě a hledání vhodné hudby a k postupnému propojování všech divadelních komponentů až do výsledného tvaru, který byl opět prezentován v rámci programu festivalu Loutkářská Chrudim.

Třetí cyklus loutkářské konzervatoře je věnován především praktické tvorbě zaměřené na rozvoj dovedností spojených s realizací divadelní inscenace. Jednotlivá setkání jsou doplněna teoretickými přednáškami z loutkářské historie, dramaturgie, režie, scénografie, pohybu a hudby a opět návštěvami vybraných divadelních festivalů a představení nebo sledováním jejich videozáznamů. Výstupem bude opět klauzurní inscenace, kterou předvedou účastníci v rámci přehlídky Faustování v Novém Strašecí. Tento cyklus se snaží především připomenout, že české loutkové divadlo je specifickým fenoménem české národní kultury a specifikem českého loutkového divadla vždycky byly a dodnes zůstávají silná divadelně sdělná témata, přitažlivé výtvarné zpracování, loutkářská dovednost, týmová spolupráce a v neposlední řadě i humor.

Kmenovým lektorem je Petr Borovský, loutkoherec Divadla Alfa, kde od roku 1990 překvapuje, těší a baví malé i velké diváky. Jako loutkář získal cenu například na festivalech v Lutce 2008 Ljubljana, 44. PIF Zagreb 2011 či 30. Skupově Plzni 2014. Za své nejmilejší role pokládá všechny v inscenaci *Když se čerti rojili* (J. Š. Kubín) nebo postavu Širokého (J. J. Dvořák: *Dlouhý, Široký a Bystrozraký*) a v roce 2020 byl nominován na Cenu Thálie.

Pokud bude o tento způsob soustředěné výuky zájem i nadále, budeme rádi, pokud bude loutkářská konzervatoř pokračovat i v dalších letech. V této chvíli jednáme s Petrem Vargou, který by se mohl stát kmenovým lektorem dalšího, již čtvrtého cyklu.

Michal Drtina

⁸ Soprová, Jana. Celá naše divadelní činnost je ovlivněna našimi životy. *Zpravodaj Loutkářské Chrudimi*. Chrudim, 2018, č. 6.

Bude se slavit především radost ze setkání

Ve chvíli, kdy zmiňujeme festival Loutkářská Chrudim, není třeba představovat Michala Drtinu. Ředitele festivalu, jehož bílá masarykovská čepice udává řád veškerému festivalovému dění a jehož soustavná práce vytváří unikátní atmosféru, za kterou se do Chrudimi mnozí každý rok na začátku léta vracejí. Michal je skvělý šéf, kolega i společník. Jeho klidná a laskavá povaha je nakažlivá. Není tedy velkým překvapením, že do letošního 70. jubilejního ročníku vstupuje s optimismem a nadšením sobě vlastním.

Když se podíváš na začátky svého ředitelování Loutkářské Chrudimi, kam jsi toužil festival posunout? Máš pocit, že se ti povedlo plán naplnit? Z jaké splněné vize máš největší radost?

Ve své podstatě jsem nehledal žádný nový koncept festivalu, protože ten je dán od jeho vzniku a funguje dobře. Loutkářská Chrudim je koncipována jako celostátní přehlídka a dílna amatérského loutkářství ve všech jeho formách a projevech. Posláním přehlídky je umožnit setkání amatérských loutkářů na celorepublikové úrovni, prezentaci a konfrontaci výsledků práce loutkářských souborů i jednotlivců v dané sezóně. Takže jsem se snažil naplňovat tuto vizi a rozšiřovat program o zajímavé a inspirativní inscenace profesionálních loutkářů jak z kamenných divadel, tak z nezávislých skupin a všechny tyto skupiny co nejvíce spojovat. Využívat profesionální umělce jako lektory seminářů, kteří pak prakticky ukazují svoji reálnou tvorbu. Vlastně ukazovat co nejvíce rozmanitých pohledů na loutkové divadlo, na jeho přesahy do jiných uměleckých druhů a žánrů. A všechno to ukazovat lidem, kteří mají spojené

loutkové divadlo pouze s inscenacemi pro děti. Ty chceme na festival nejenom přilákat, ale ukázat jim, že dobré loutkové divadlo se hraje i pro mládež a dospělé.

Mám pocit, že základní myšlenka a smysl festivalu se naplňuje a rozšiřuje. Je o čem mluvit, nad čím přemýšlet, soubory i jednotlivci mají širokou možnost, jak svoji práci porovnávat s prací jiných. Největší radost mám, když slyším, že se lidé na festival vracejí a je pro ně stále zajímavý a inspirativní. A tím myslím nejenom ty, kteří loutkové divadlo skutečně praktikují, ale také ty, kteří jsou jen jeho diváky.

Nastal během tvého ředitelování moment, ve kterém by si sis řekl, že bys nejradši skončil? Co bylo nejtěžší? Byl to loňský post-pandemický ročník, u něhož jsi do poslední chvíle nevěděl, jestli proběhne?

A víš, že ten loňský ročník pro mě nebyl nejhorší? Jsem optimista, takže jsem věřil, že se festival uskuteční, a žádnou jinou variantu jsem si nepřipouštěl. Ale ono je dobré říct, že na to člověk není sám. Měl jsem vedle sebe od začátku dobrého partnera, Chrudimskou besedu, kterou v době, kdy jsem festival převzal, zastupoval Jiří Kadeřávek. K sobě jsme našli cestu, protože jemu šlo o to, aby byl festival ve městě pevně ukotven, aby byl pro město reprezentativní akcí, na kterou mohou být místní hrdí, aby v programu byl prostor nejenom pro loutkáře, ale i pro místní publikum. A společně jsme se na tuto akci dívali stejnýma očima. Podařilo se nám mnohým věcem dát společný směr, který akceptoval potřeby Chrudimských i loutkářů, kteří Chrudim navštěvují, a to v mantinelech základní premisy festivalu. Nic se nedělalo na úkor druhých, naopak, vše se

vyvažovalo na základě dohody a vzájemných potřeb. A co pro mě bylo nejtěžší? Nemít na očích klapky.

Kde si představuješ Loutkářskou Chrudim za dalších deset let?

Že bude principiálně stejná, ale vnitřně najde ještě více možností, jak se budou vzájemně inspirovat loutkáři i diváci. A pro Chrudimské i loutkáře to čím dál tím víc bude festival, na který jsou pyšní. Že tu na divadelních prknech uvidím mnoho z těch, kteří do seminářů chodí nyní jako děti. A také, jak postupně festival a město poroste, vzniknou potřebné kapacity ubytování, zajímavé divadelní prostory a navazující služby.

60. jubilejní ročník provázelo velkolepé slavnostní zahájení s průvodem, koncerty i udělením čestné ceny Jiřímu Oudesovi. Co čeká účastníky letos? Jak se bude sedmdesátka slavit?

- Bude se slavit především radost ze setkání po dlouhé době, kdy jsme do divadel nemohli, nemohli zkoušet, hrát a viděli jsme se pouze z obrazovek monitorů. K tomu vznikne setkávací místo ve stanu v Klášterních zahradách, kde bude probíhat noční program.

Jak bys reagoval v roce 2011, kdyby ti někdo řekl, že budeš ředitelem festivalu Loutkářská Chrudim? Splnil sis sen?

Já nevím, neuvažoval jsem o tom takto. V době, která byla, jsem nabídl své schopnosti a byl přijat. Nebyl to žádný sen, jen jsem byl ve správné chvíli na správném místě. Předem jsem vůbec nepřemýšlel, že by se to mohlo stát. Teď po letech si říkám, že to byl malý zázrak. Z krásného koníčka se stala stejně krásná práce, která mě uspokojuje. Doufám, že uspokojuje i ty, kteří na Loutkářskou Chrudim jezdí.

Na Loutkářské Chrudimi se ti podařilo oslovit do seminářů i zahraniční lektory. Na kterou z osobností světového loutkářství rád vzpomínáš? Kdo tě oslovil?

Vzpomínám na každou osobnost, kterou jsme pro vedení semináře získali. Vážím si všech českých lektorů, kteří nadšeně předávají své zkušenosti těm, kteří dělají loutkové divadlo z libosti. A z mnohých se stali uznávaní profesionálové v oboru. To samé dělají i zahraniční lektori, a seminaristé se tak mohou seznámit s dalším pohledem na loutkové divadlo a udělat si svůj vlastní názor, jestli jim zahraniční pohled konvenuje, nebo ne. Kdybych měl vzpomínat na jednotlivé lektory, musím jmenovat Majku Šamajovou ze Slovenska, Simona T. Ranna z francouzské divadelní společnosti Philippa Gentyho, na jehož seminář přijeli i zahraniční účastníci z různých zemí. Za jeho získání musím poděkovat Vendule Burger, která ho oslovila a získala pro vedení semináře. Díky grantu Norských fondů jsme mohli pozvat Berndu Ogrodnika, režiséra a loutkáře, který se narodil v Německu, ale od roku 1986 žije a pracuje na Islandu. Dalších takových jmen je ale samozřejmě řada, ostatně blíže se jim věnuji v kapitole o seminářích (s. 21–24, pozn. red.).

Co je pro tebe Loutkářská Chrudim? Na co se každý rok nejvíc těšíš?

Pro mě je Loutkářská Chrudim srdcová záležitost. Návraty do dětství, kdy jsem do Chrudimi jezdil k prababičce, která bydlela v domku kousek od divadla. Návraty do let, kdy jsem byl seminaristou, členem hrajícího souboru či členem redakce Zpravodaje. Ale nejvíc se těším na setkání s kamarády a známými, kteří mají stejnou chuť potkávat se s dobrým loutkovým divadlem, s experimentem i tradicí, přemýšlet a diskutovat o něm.

Ema Šlechtová

Loutkářské Chrudimi k sedmdesátinám

Redakce: Kateřina Dolenská, Michal Drtina, Sarah Slavíčková, Ema Šlechtová, Veronika Švecová

Editorky: Sarah Slavíčková a Veronika Švecová

Jazyková korektura: Roman Hájek

Grafická úprava a sazba: Robert Konopásek

Tisk: ERMAT Praha, s. r. o.

1. vydání

Vydavatel: Spolek pro vydávání časopisu Loutkář

Celetná 17, Praha 1, 110 00

Samostatně prodejná publikace za 100 Kč

V rámci předplatného časopisu zdarma

Vychází v nákladu 300 ks

jako mimořádná příloha LXXI. ročníku časopisu Loutkář (2021)

za podpory Ministerstva kultury ČR a Státního fondu kultury ČR

Registrační značka MK ČR F 3394, ISSN 1211-4065

Obálka: Obecenstvo Víti Marčíka; plakát 70. ročníku LCH (Marek Zákostelecký);

plakát 66. ročníku LCH (Hoai Le Thi a Jakub Novotný)

Fotografie © Ivo Mičkal, 2021

LOUTKÁŘ

MINISTERSTVO
KULTURY

Státní fond kultury ČR

30. 6. — 6. 7. 2017 X Festival loutkového divadla

66. ročník

Loutkářská Chrudim

